

KOZŁÓWKA

Pałac w Kozłówce - okres międzywojenny

Począwszy od XV do połowy XVIII wieku właścicielami dóbr kozłowieckich były rodziny: Tęczyńskich, Oleśnickich, Górków, Szamotulskich, Daniłowiczów, Michałowskich, Prażmowskich, Puzynów, Niemyskich. Prawnuczka Jadwigi Niemyskiej wniosła w wianie dobra kozłowieckie swojemu mężowi, Michałowi Bielińskiemu, który około 1742 roku wybudował późnobarokowy pałac zaprojektowany przez architekta Józefa Fontana. Franciszek Bieliński, syn Michała sprzedał dobra kozłowie-

ckie Aleksandrowi hr. Zamoyskiemu, XI ordynatowi. Po śmierci Aleksandra majątek otrzymała jego siostra, Anna ks. Sapieżyna. Syn XII ordynata, Jan hrabia Zamoyski odkupił od Anny Sapieżyny Kozłówkę, sprowadzając do pałacu meble i obrazy.

W 1870 roku Jan hr. Zamoyski podarował majątek swojemu synowi Konstantemu, który po latach spędzonych we Francji, ożenił się z Anielą hr. Potocką. Nowy właściciel ustanowił Ordynację Kozłowiecką, zatwierdzoną przez cara Mikołaja II w 1903 roku, do której oprócz Kozłówki należał pałac przy ulicy Foksal w Warszawie. Konstanty hr. Zamoyski, przy pomocy architektów E. Marconiego i J. Heuricha przebudował, zmodernizował i upiększył pałac tak, że stał się on wielkopańską rezydencją. Do elewacji ogrodowej dobudowano podwójne schody z tarasem oraz zbudowano bramę wjazdową. Dodano do pałacu dwie wieże i poszerzono taras ogrodowy, wzniesiono oficynę północną, zmieniono park i założono w nim bażantarnię. Wnętrze nowo wybudowanej kaplicy zostało wzorowane na wersalskiej. Jej ozdobę stanowiła marmurowa kopia płyty nagrobnej Zofii z Czartoryskich Zamoyskiej.

Wnętrza pałacu otrzymały neorokokowe plafony, marmurowe kominki, miśnieńskie piece, ozdobne parkiety.

Kaplica pałacowa
okres międzywojenny

Pokoje zostały urządzone w stylu II Cesarstwa. Ściany zostały przyozdobione kolekcją ponad 1000 obrazów, wśród których oprócz licznych kopii arcydzieł malarstwa europejskiego i portretów rodzinnych znajdowały się oryginały Palmy Młodszego, Teniersa, Bacciarellego, Lampiego i Matejki. Nie tylko wnętrze kaplicy pałacowej było wzorowane na wersalskiej lecz również kominki, lampy, fontanny, meble, a wśród nich replika biurka Ludwika XV. Cały pałac zmodernizowano, instalując wodociągi, kanalizację, centralne ogrzewanie i sześć łazienek.

Po bezpotomnej śmierci hrabiego Konstantego, ordynację odziedziczył jego stryjeczny brat, Adam hrabia Zamoyski. Przebywał on głównie w pałacu na Foksalu, a administrację dóbr kozłowieckich zostawił synowi Aleksandrowi, który po śmierci ojca w 1940 roku został III i ostatnim ordynatem. Hrabia Aleksander był jedynym ordynatem nie mogącym przebywać w swoim własnym majątku, gdyż lata okupacji spędził w obozie koncentracyjnym w Dachau, zesłany za działalność w konspiracji, a po wojnie wyemigrował z rodziną do Kanady. W czasie II Wojny Światowej wiele osób ukrywało się w Kozłówce, między innymi ksiądz Stefan Wyszyński, późniejszy prymas Polski. W 1944 roku, żona Aleksandra, Jadwiga z hr. Belina-Brzozowskich, w obawie przed nadchodzącym frontem bolszewickim wywozła najcenniejsze okazy do Warszawy, które niestety przepadły w czasie Powstania Warszawskiego. W 1944 roku pałace w Kozłówce i na Foksalu zostały bezprawnie zabrane właścicielom.

Obecnie w Kozłówce, najlepiej zachowanej rezydencji magnackiej w Polsce, mieści się Muzeum Zamoyskich.

Wnętrza pałacu w Kozłówce w okresie międzywojennym